

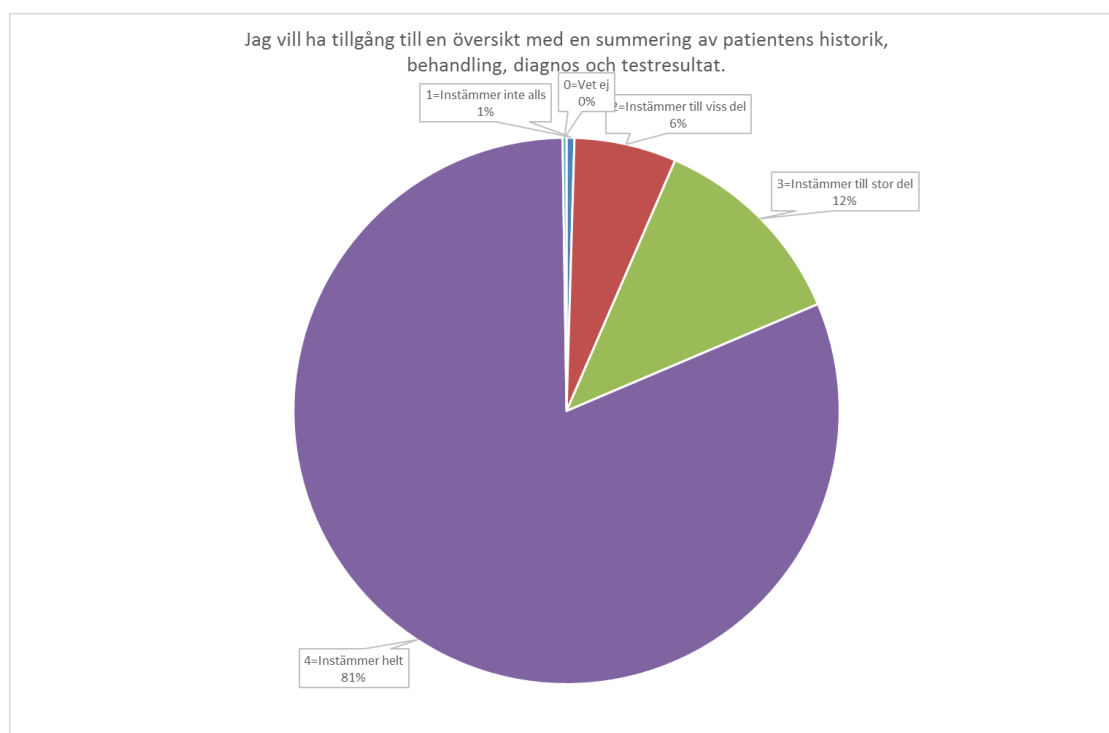

- PM om yngre läkares syn på IT i vården

Detta PM baseras på en webbundersökning som genomförts av Sveriges Yngre Läkares Förening (SYLF) och mjukvaru- och tjänsteföretaget Tieto AB. Undersökningen genomfördes under perioden januari-mars 2016 i form av en webbaserad enkät öppen för underläkare. 439 personer besvarade enkäten. Av dessa var 6 procent examinerade läkare innan AT, 27 procent AT-läkare, 8 procent legitimerade läkare innan ST och 50 procent ST-läkare. 65 procent av respondenterna angav att de arbetade i slutenvården och 29 procent i öppenvården, 6 procent angav annat.

I undersökningen ställdes frågor kring vilka digitala tjänster och verktyg som den svarande läkaren vill kunna använda i sitt arbete, samt frågor kring nöjdhet med dagens IT-stöd och syn på säkerhet och integritet.

Stort behov av samlad information om patienten

Ett av de tydligaste resultaten i undersökningen var att en överväldigande majoritet, 93 procent av de svarande underläkarna, instämmer helt eller till stor del i påståendet att de vill ha tillgång till en patientöversikt med en summering av patientens historik, behandling, diagnoser och testresultat.

Underläkarna vill också ha patientinformation tillgänglig hela tiden de är i tjänst - 90 procent instämmer helt eller till stor del i påståendet att de vill ha tillgång till all information om en patient under jour och beredskap oavsett om de befinner sig på sjukhuset eller om de är i hemmet. I ett av fritextsvaren beskriver en läkare att:

"Vi behöver sammanhålla system där vi kan se all relevant information om patienten. Vi behöver lätthanterliga system där allt går lätt att hitta och system där det snabbt går att få en överblick över det viktigaste i patientens medicinska historia."

Vägen framåt: Dagens journalsystem är i hög utsträckning fortfarande digitaliserade pappersjournaler som inte följer patienten utan begränsas av sjukvårdens organisation. Sjukvården har därför inte kunnat dra fördel av de möjligheter som informationsteknologin för med sig. Data ska bara behöva dokumenteras en gång. Informationen ska vara sökbar, strukturerad och tillgänglig när den behövs där den behövs.

Med sammanhållen journalföring ställs högre krav på informationssäkerhet och kontroll av åtkomst. Det krävs mycket basala åtgärder innan vårdens IT-stöd uppfyller hälso- och sjukvårdens och patienternas grundläggande krav på informationstillgång och säkerhet.

Unga läkare är digitalt mogna och vill arbeta digitalt

Undersökningen visar att underläkare överlag är positiva till teknik. Många av dagens underläkare är uppvuxna med att internet, datorer och teknik är en integrerad del av både vardagsliv och arbetsliv. Knappt tre fjärdedelar av underläkarna är mycket positiva till att möta kolleger, experter och andra inom vården via videomöten, chatt och mail. Hela 83 procent är mycket positiva till att använda digitala verktyg som smarta telefoner och surfplattor i arbetet. En läkare skriver i fritextsvaren:

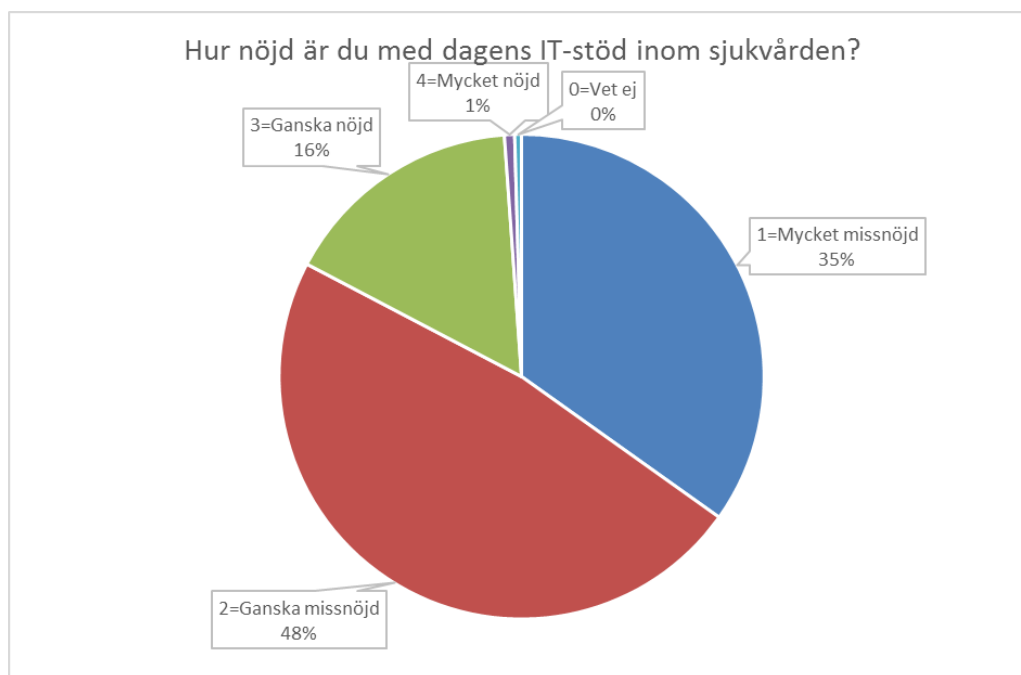
”90-talet är över. Helt absurt att man 2016 inte ens kan ha med sig en iPad på rondan för tillgång till varje patients labprover och röntgenbilder. För det är ju allt annat än rocket science egentligen”

Knappt hälften av de svarande underläkarna anger att de tror att ny teknik kommer att minska arbetsbördan. På frågan hur man vill interagera med kolleger och experter är underläkare i Norrland ännu mer intresserade av digitala arbetsverktyg än genomsnittet - hela 84 procent jämfört med 74 procent i riket. Landstingen i norra Sverige har redan idag kommit långt med att använda eHälsa för att kunna erbjuda vård även i glesbygd. På så sätt möjliggörs ett mer jämlikt vårdutbud och man sparar tid för patienter som slipper långa resor. Ett exempel är smärtrehab i Västerbottens läns landsting där patienter i grupp får smärtrehabilitering via videoupptäckning. Andra exempel på hur digitala verktyg integrerats i sjukvårdsverksamhet är OPTILOGG, en följsamhetskatalysator för hjärtsviktpatienter. OPTILOGG är utvecklat för att förbättra sviktpatienternas egenvårdsbeteende och ge signaler i rätt tid om när patienter behöver söka vård. Patienterna matar själva in information på en pekdator som är helt utan knapptryckningar och således anpassad för användaren som oftast är äldre och multisjuk.

Vägen framåt: Det är av stor vikt att hälso- och sjukvårdens arbetssätt och arbetsmiljö präglas av goda digitala arbetsvillkor. De digitala verktygen måste kunna vidareutvecklas i takt med att arbetssätten i hälso- och sjukvården förändras, även utifrån idéer som kommer från golvet och sedan sprids vidare inom hälso- och sjukvårdsorganisationen.

Missnöje och otrygghet med dagens IT-stöd i vården

Missnöjet med dagens IT-stöd är utbrett. Hela 83 procent anger att de är mycket eller ganska missnöjda med IT-stödet inom sjukvården idag.

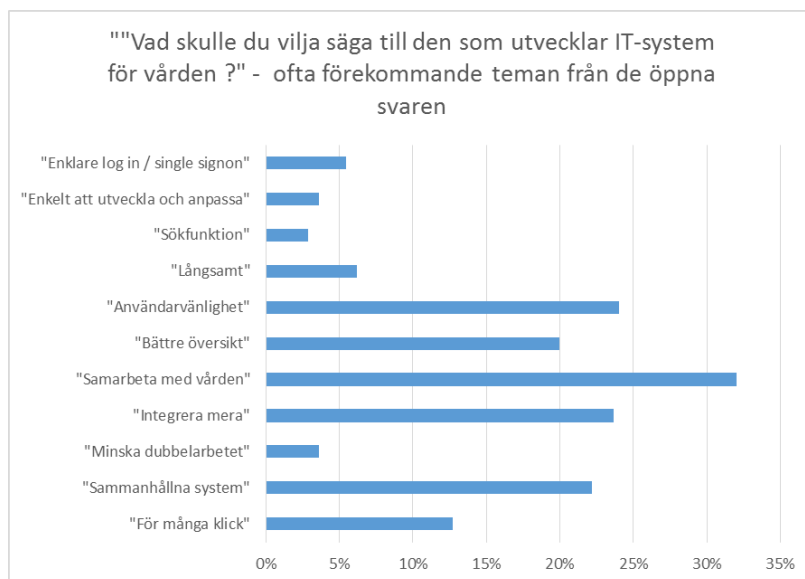

Mer än varannan svarande underläkare uttrycker även tvivel kring säkerheten och integriteten i dagens vårdssystem (55 procent).

De svarande ombads även skriva ett fritextsvar på frågan: *"Vad skulle du vilja säga till den som utvecklar IT-system för vården?"*.

Hela 275 av de svarande lämnade ett fritextsvar. En analys av svaren visar bland annat att användarvänligheten behöver förbättras, och att underläkarna efterfrågar *"att utvecklarna skulle efterfråga kontinuerliga uppdateringar från oss som arbetar inom sjukvården vad som funkar/ej funkar, att de skulle komma ut till oss och se hur det funkar i verkligheten"*.

Framför allt återkom begreppet *"Det krävs för många klick!"* samt kommentarer kring avsaknaden av basala funktioner som klipp och klistra inom och mellan applikationer. Många efterfrågade även en högre grad av integration mellan olika system samt möjlighet att kunna se och dela information över vårdgivar- och landstingsgränser. En del respondenter uttryckte även att hälso- och sjukvårdens IT-system ligger långt efter andra branscher och är daterade.

Vägen framåt: Dagens brister i IT-stödet inom hälso- och sjukvården skapar frustration och stress bland underläkarna och utgör därför ett arbetsmiljöproblem. Andra undersökningar har visat att läkare lägger oproportionerligt mycket tid på att hantera olika administrativa system, tid som skulle kunna vikas åt patientkontakter.

Det är därför viktigt att det säkerställs att grundläggande funktioner i vårdens IT-system fungerar, exempelvis ska inloggningar och byten mellan olika system inte märkas eller ta upp tid för användaren. Vårdens system måste vara lika intuitiva som de system vårdpersonalen möter i sin vardag och kunna nyttjas bärbart på samma sätt. IT-stöden i vården måste även anpassas efter de som ska använda dem, och landstingen och regionerna måste säkerställa fortsatt utveckling och integrering av inköpta IT-stöd i nära samverkan med slutanvändarna.

Läkare prioriterar att få de grundläggande verksamhetsstöden att fungera framför nya system och tjänster

I undersökningen ombads de svarande läkarna att ranka vilken fråga som var viktigast för dem. Tillgång till en översikt av patientformation anges som den högst prioriterade tjänsten. Hela 69 procent angav att tillgång till en summering av patientens historik var viktigast medan 12 procent angav att ha tillgång till patientens information även under jourtid.

Påståendet *"Jag vill ha möjlighet att möta patienter och deras anhöriga digitalt genom videomöten, chatt och mail"* fick ett blandat mottagande, 23 procent instämde helt eller delvis, medan 35 procent inte instämde alls, 40 procent instämde bara delvis. I påståendet *"Jag vill ha tillgång till data som patienten själv genererat genom exempelvis personliga hälso-appar och dylikt"* instämde 50 procent delvis, medan 28 procent instämde helt eller till stor del, 18 procent instämde inte alls. Avseende påståendet *"Jag tycker att det är bra att patienten får tillgång till sin journal via nätet"* framkom också en blandad bild då 21 procent instämmer helt och till stor del, medan 39 procent instämmer delvis och 39 procent inte instämmer alls.

Utifrån en sammantagen analys av undersökningens resultat är vår slutsats att de svarande underläkarna prioriterar att få grundläggande system och tjänster att fungera snarare än att utveckla och införa nya tjänster, som exempelvis videomöten.

En underläkare angav;

"att kommunicera med kollegor och patienter via IT är nog bra. Men det hade varit så oändligt mycket bättre om man la kraft på att få it-systemen att först kommunicera med varandra, att kunna hämta data från varandra och varna om motstridiga uppgifter finns registrerade inom olika system. "

En annan möjlig tolkning till den försiktiga inställningen till patientens delaktighet i digitala tjänster är att underläkarna inte vill ha tillgång till all data som patienten själv potentiellt kan generera genom exempelvis hälsoappar, eftersom detta skulle kunna innebära allt för mycket information som inte är relevant för vårdkontakten.

När det gäller Journal via nätet skulle en förklaring till underläkares avvaktande inställning kunna vara att läkare saknar information om hur journal via nätet ska användas i vardagen, vilka regler som gäller och hur verktyget ska kunna användas för att främja förbättrade resultat i hälso- och sjukvården. Tveksamheten kan också spegla en arbetssituation med dåligt stöd och handledning där underläkarna är oroliga för hur patienterna ska uppfatta deras arbete när bedömningar och behandlingar succesivt ändras. En annan möjlig tolkning är att deltagande läkare inte nödvändigtvis anser att patientens ska ha tillgång till all information i journalen via nätet, utan att den information som presenteras måste vara relevant för patienten och inte orsaka obehag eller problem.

Vägen framåt: Införandet av journal via nätet och andra invånartjänster måste föregås av en gedigen förankringsdiskussion med vårdpersonal och ses som en del av vårdens kontinuerliga verksamhetsutveckling.

Att genom e-hälsotjänster ge möjlighet för patienten att ta del av information och vara delaktig i sin vård har ett stort egenvärde. Dels kan patienter avlasta vården genom att utföra vissa delar av ett vårdförlopp, utan att behöva ta ledigt från jobb eller studier, vilket frigör tid för patientgrupper med större behov. Dels kan åtkomst till information skapa ökad delaktighet, vilket kan bidra till trygghet, ökad följsamhet till exempelvis ordinerade läkemedel samt underlättar koordinering av patientens vård.

Stor ambition att delta i utvecklingen

Hela 275 av 439 av de svarande underläkarna (63 procent) besvarade den öppna frågan "Vad skulle du vilja säga till den som utvecklar IT-system för vården?" Att så många besvarade frågan tyder på ett mycket stort engagemang. Analysen av svaren på den öppna frågan visar att underläkarna gärna vill samarbeta, hjälpa till och ha inflytande över design och funktion i systemen. Underläkarna upplever det som ett problem idag att användarna inte involveras i utveckling av systemen. Många uttryckte ett personligt intresse för att vara med och vidareutveckla systemen och därmed hälso- och sjukvården.

Vägen framåt: Utvecklingen av eHälsa inom hälso- och sjukvården bedrivs allt för ofta som ett IT-projekt – och inte som det verksamhetsutvecklingsarbete som det verkligen är. Utvecklingen av IT-stöden måste gå hand i hand med införandet av nya arbetssätt och metoder i vården. Det är av stor vikt att slutanvändarna alltid har en tydlig roll i alla utvecklingsprojekt och att kliniskt verksamma läkare kan avsätta tid och delta fullt ut.

För mer information om undersökningen kontakta Kajsa Westling, utredare på SYLF
Telefon: 08-790 33 66, mail: kajsa.westling@syf.se

Denna undersökning är ett samarbete mellan SYLF och IT-tjänsteföretaget Tieto.